

Ποιος φοβάται την ορθογραφία της ελληνικής γλώσσας;

Αγαπητές φίλες και αγαπητοί φίλοι,

Η συντακτική ομάδα του Μεγάλου Λεξικού Νεοελληνικής Γλώσσας Πατάκη επικοινωνεί μαζί σας ακόμα μια φορά, για να σας παρουσιάσει **τον τρίτο από τους δεκαοχτώ λόγους για τους οποίους αξίζει κανείς να συμβουλευτεί ένα λεξικό** και πιο συγκεκριμένα το δικό μας ηλεκτρονικό λεξικό.

Η ορθογραφία των λέξεων

Είναι αλήθεια ότι η γλώσσα μας έχει δύσκολη ορθογραφία. Αυτό οφείλεται στο ότι η ορθογραφία της είναι ιστορική, δηλ. σε γενικές γραμμές (παρά τις απλοποιήσεις που έγιναν εν τω μεταξύ) κρατάμε την ορθογραφία των αρχαίων Ελλήνων. Όμως, οι παλιοί μας πρόγονοι δεν έκαναν λάθη, γιατί έγραφαν ό,τι προφερόταν. Για παράδειγμα, εμείς σήμερα τα *ι, ει, οι, υ, υι, η* τα προφέρουμε όλα με τον ίδιο τρόπο, ως [i]. Οι αρχαίοι Έλληνες, όμως, τα πρόφεραν διαφορετικά το καθένα και γι' αυτό ήξεραν πώς γράφονται.

Κάποιοι λένε ότι η δύσκολη ορθογραφία μας κάνει τα νέα παιδιά να χρησιμοποιούν τα greeklish (γιατί φοβούνται μήπως κάνουν λάθη γράφοντας στο ελληνικό αλφάβητο). Ας σκεφτούμε, όμως, ότι η γλώσσα και η ορθογραφία είναι μια βαριά κληρονομιά που άντεξε όλους τους αιώνες μέχρι σήμερα, όπως ακόμη αντέχουν τα έργα των αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων ή τα έργα τέχνης και ό,τι άλλο ακόμη έχει ισχυρές ρίζες σήμερα στη χώρα μας ή είναι εγκατεσπαρμένο στα μουσεία όλου του κόσμου. Σε εμάς επαφίεται αυτή η κληρονομιά να είναι ένας θησαυρός που μας ανεβάζει και όχι κάτι που μας βαραίνει και μας καταθλίβει.

Για το θέμα της ορθογραφίας το Μεγάλο Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας των εκδόσεων Πατάκη εξηγεί όλες τις δυσκολίες. Μαθαίνουμε, π.χ.:

α. Πώς μετασχηματίζεται ένα θέμα. Έτσι στο *λειπ-* (θέμα του *λείπω*) το *-ει-* το βλέπουμε να γίνεται *-οι-* (*υπόλοιπος*) ή να μένει απλό *-ι-* (*ελλιπής*). Γράφουμε, λοιπόν, *υπολείπεται*, *αμείβεται*, αλλά *υπόλοιπο*, *αμοιβή*, *ανελλιπώς*.

Παρόμοια περίπτωση αποτελεί το *ο* της λέξης όνομα, που γίνεται *ω* στο σύνθετο *ανώνυμος*. Κάτι αντίστοιχο και στην περίπτωση *όροφος* – *διώροφος*.

β. Πώς αφομοιώνεται ένα γράμμα προς αυτό που ακολουθεί; Πχ. το *-φ-* στο θέμα *γράφ-* του *γράφω* γίνεται *-μ-* στο παράγωγο ουσιαστικό *γράμμα* < *γράφ-μα*.

γ. Λέξεις διαφορετικές που στη νεοελληνική γλώσσα μας προφέρονται με τον ίδιο τρόπο. Π.χ. *δείγμα* (από το ρ. *δείχνω*, αρχαίο *δεικνύω*). Αλλά *δήγμα* από το αρχ. ελλ. ρ. *δάκνω* (= *δαγκώνω*)· πρβ. *δηκτικός* (= που *δαγκώνει*, *ενοχλεί*, *πονάει*), π.χ. *δηκτικά σχόλια*.

δ. Πώς να γράφουμε σωστά (με *-λλ-* ή με *-λ-*) τους διάφορους τύπους των ρημάτων όπως το *αναβάλλω*: ενστ. *αναβάλλω*, πρτ. *ανέβαλλα*, αόρ. *ανέβαλα* (υποτ. αορ. *αναβάλω*), μέλλ. εξακολουθ. *θα αναβάλλω*, μέλλ. στιγμ. *θα αναβάλω*, απρμ. *αναβάλει* (*έχω αναβάλει*). Μερικά παραδείγματα: «*Ανέβαλλε συνεχώς*», «*Κάτι του έτυχε και το ανέβαλε*». Το ίδιο και στην υποτακτική: «*Του αρέσει να αναβάλλει συνέχεια*», «*Θα υποχρεωθεί να αλλάξει γνώμη και να αναβάλει το ταξίδι του*».

ε. Την ορθογραφία του επιθέτου *πολύς*, *πολλή*, *πολύ* και πότε χρησιμοποιείται αυτό (εφόσον συχνά το μπερδεύουμε με το επίρρημα *πολύ*): Οι ορθοί τύποι: «*Με πολλή αγάπη*» (όχι *πολύ αγάπη*), «*πολύς κόσμος*», «*ευχαριστώ πολύ*», «*πολλοί άνθρωποι*», «*πολύ γλυκιά κοπέλα*».

στ. Γιατί στη φράση «*καταλαβαίνουμε το ποιόν του ανθρώπου*» βάζουμε τόνο, ενώ στη φράση «*ποιον κύριο είδες*» όχι.

Όλα αυτά και πολλά άλλα εξηγούνται συστηματικά στο ΜΑΝΕΓΠ.